

CK.0000047164

N KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM

GS. TS. VÕ KHÁNH VINH

(Chủ biên)

XUNG ĐỘT XÃ HỘI

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN
VÀ THỰC TIỄN Ở VIỆT NAM**

NGUYÊN
HỌC LIỆU

597

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

XUNG ĐỘT XÃ HỘI:
MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN
Ở VIỆT NAM

TẬP THỂ TÁC GIẢ

GS. TS. Võ Khánh Vinh, Chủ biên

PGS.TS. Nguyễn Mạnh Kháng

Thiếu tướng, PGS.TS. Lê Văn Cương

PGS.TS. Phạm Văn Đức

GS.TS. Tô Duy Hợp

PGS.TS. Trần Đình Hảo

PGS.TS. Nguyễn Thị Việt Hương

TS. Hồ Sỹ Sơn

TS. Chu Văn Tuấn

TS. Trần Quang Huy

TS. Nguyễn Hữu Chí

TS. Nguyễn Văn Phương

MỤC LỤC

Lời nói đầu	7
<i>Chương I</i>	
LỊCH SỬ VÀ LÝ LUẬN VỀ XUNG ĐỘT XÃ HỘI	9
1. Lịch sử về xung đột xã hội	9
1.1. Các quan niệm thời Cổ đại	9
1.2. Các quan niệm thời Cận đại	11
1.3. Quan niệm của chủ nghĩa Mác	18
1.4. Các quan niệm thời Hiện đại	21
2. Lý luận về xung đột xã hội	31
2.1. Khái niệm	31
2.2. Chức năng	40
2.3. Phân loại	45
2.4. Diễn biến	48
2.5. Tính động cơ và nguyên nhân	61
2.6. Phương pháp giải quyết	73
2.7. Phương pháp phòng ngừa	94

Chương II

**THỰC TIỄN VỀ XUNG ĐỘT XÃ HỘI
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

107

1.	Tình hình xung đột xã hội	107
1.1.	Khái quát chung	107
1.2.	Những biểu hiện cơ bản	120
2.	Nguyên nhân của xung đột xã hội	150
2.1.	Khái quát chung	250
2.2.	Các nguyên nhân cơ bản	152
3.	Thực tiễn giải quyết và phòng ngừa xung đột xã hội	162

Chương III

**QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP
VỀ PHÒNG NGỪA, GIẢI QUYẾT XUNG ĐỘT XÃ HỘI
Ở NƯỚC TA HIỆN NAY**

168

1.	Quan điểm về phòng ngừa và giải quyết xung đột xã hội	168
2.	Giải pháp về phòng ngừa và giải quyết xung đột xã hội	171

LỜI NÓI ĐẦU

Công cuộc đổi mới đất nước do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo đã đem lại nhiều thành tựu to lớn về phát triển kinh tế - xã hội, văn hóa, giáo dục. Tuy nhiên, đến nay nước ta chưa thoát khỏi ngưỡng của sự nghèo khổ, tăng trưởng kinh tế chưa bền vững, tỷ lệ thất nghiệp còn cao, nhiều vấn đề phức tạp nảy sinh như phân tầng xã hội, phân hóa giàu nghèo, tệ nạn xã hội và tham nhũng ngày càng gia tăng, lối sống ích kỷ cùng với những thói hư, tật xấu đang có nguy cơ lây lan mạnh. Trong khi đó một số cơ chế, chính sách phát triển kinh tế còn có những bất cập, việc triển khai thực hiện còn nhiều vướng mắc, hệ thống pháp luật chưa hoàn thiện, chưa đồng bộ... Đây là một trong những nguyên nhân dẫn đến những xung đột xã hội nói chung và từng cuộc xung đột xã hội cụ thể ở nước ta hiện nay. Việc xác định rõ nguyên nhân và mối quan hệ phức tạp giữa các nguyên nhân sinh ra xung đột xã hội là vấn đề có ý nghĩa quan trọng trong việc xây dựng và sử dụng các giải pháp phòng ngừa và giải quyết xung đột.

Ở Việt Nam, các công trình nghiên cứu chuyên sâu về xung đột xã hội còn rất ít, thường được đề cập dưới các hình thức khác nhau, như mâu thuẫn và giải quyết mâu thuẫn

trong xã hội, hoặc liên quan đến một số lĩnh vực của đời sống kinh tế xã hội, chính trị, văn hoá... Có thể nói dưới góc độ tiếp cận khác nhau, vấn đề lý luận về xung đột xã hội mới chỉ được nghiên cứu riêng rẽ, từng mặt...

Vì vậy, việc nghiên cứu một cách toàn diện và có hệ thống về xung đột xã hội, đặc biệt là sự ra đời của cuốn sách *Xung đột xã hội: Một số vấn đề lý luận và thực tiễn ở Việt Nam* do GS. TS. Võ Khánh Vinh, Phó Chủ tịch Viện Khoa học xã hội Việt Nam chủ biên là một công trình có ý nghĩa về lý luận, thực tiễn và rất cần thiết đối với sự phát triển xã hội và quản lý phát triển xã hội.

Nội dung cuốn sách gồm 3 chương.

Chương 1: Lịch sử và lý luận về xung đột xã hội

Chương 2: Thực tiễn về xung đột xã hội ở Việt Nam hiện nay

Chương 3: Quan điểm và giải pháp về phòng ngừa, giải quyết xung đột xã hội ở nước ta hiện nay

Xung đột xã hội là vấn đề mới mẻ, do đó khó tránh khỏi những khiếm khuyết rất mong nhận được ý kiến trao đổi và góp ý của độc giả để cuốn sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

Hà Nội, tháng 1 năm 2010

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

Chương I

LỊCH SỬ VÀ LÝ LUẬN VỀ XUNG ĐỘT XÃ HỘI

1. LỊCH SỬ VỀ XUNG ĐỘT XÃ HỘI

1.1. Các quan niệm thời Cổ đại

Trong thời kỳ Cổ đại, con người đã quan tâm nghiên cứu xung đột xã hội và vai trò của nó đối với đời sống xã hội.

Các nhà triết học Hy Lạp Cổ đại là những người đầu tiên làm sáng tỏ một cách tương đối bản chất của các cuộc xung đột xã hội. Heraclít đã lập luận về các cuộc chiến tranh và xung đột xã hội dựa trên hệ thống các quan điểm chung về thế giới quan. Ông cho rằng chiến tranh và xung đột xã hội là quy luật chung duy nhất thống trị trên hành tinh và lập luận về vai trò tích cực của các cuộc xung đột đối với quá trình phát triển xã hội. Xung đột xã hội, theo Heraclít, hiện diện với tính cách là thuộc tính quan trọng và tất yếu của đời sống xã hội. Một mặt chia sẻ với các quan điểm của Heraclít, Epicơ cho rằng những hậu quả tiêu cực của các cuộc xung đột xã hội buộc mọi người phải sống trong trạng thái hòa bình và ổn định. Những ước mơ về một trạng thái xã hội không có xung đột xã hội bước đầu được lập luận dựa vào những biện luận như vậy.

Trong thời kỳ đầu phát triển của mình, triết học Cơ đốc giáo cố gắng chứng minh tính ưu việt của hòa bình, của đồng thuận và tình anh em giữa mọi người với nhau. Một số nhà triết học Cơ đốc giáo thế kỷ II và thế kỷ III đã lập luận chống lại các cuộc xung đột vũ trang, nhưng vào lúc đó, lập luận của các nhà triết học đó tác động không lớn đến quá trình phát triển tất yếu của lịch sử. Đến đầu thế kỷ IX với học thuyết “Khristos”, nguyên tắc về tính xung đột đã bắt đầu bị nghi ngờ.

Trong thời kỳ Phục Hưng, người ta đã nêu ra những đánh giá khác nhau và phức tạp về các cuộc xung đột xã hội. Những người theo chủ nghĩa nhân đạo thường xuyên lên án các cuộc xung đột xã hội và các cuộc xung đột vũ trang. Erazm Potterdamskij cho rằng, xung đột xã hội có logic riêng, khi tất cả các tầng lớp dân cư của đất nước bị cuốn hút vào quỹ đạo của xung đột xã hội thì xung đột xã hội sẽ phản ứng theo phản ứng dây chuyền tương tự và tính phức tạp của việc trung hòa các quan điểm của các bên đối lập trong cuộc xung đột xã hội, thậm chí kể cả trường hợp khi cả hai bên cùng dựa trên quan điểm tư tưởng thống nhất. Nhà triết học người Anh Ph. Bécơn lập luận về bản chất của các cuộc xung đột xã hội, phân tích các nguyên nhân dẫn đến các cuộc xung đột xã hội trong nội bộ đất nước, xem xét một cách cụ thể các điều kiện vật chất, chính trị và tâm lý của các cuộc xung đột xã hội và những phương thức khắc phục các cuộc xung đột đó. Ông đặc biệt chú ý đến vai trò quyết định của các nguyên nhân vật chất đối với sự hình thành các vụ mất trật tự xã hội, các cuộc xung đột xã hội, một trong những nguyên nhân đó